

SLOVENSKI NAROD.

Izbija vsak dan sveder, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 8 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računna se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnistvo je v Gospodskih ulicah št. 12.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Občinske volitve v Zagrebu.

V kraljevem Zagrebu vršile so se danes prve občinske volitve, za katere so vse tri hrvaške stranke, narodna, pravaška in madjaronska postavile svoje kandidate. Kakor vse kaže, je bila volilna borba jako srdita, zakaj baš tisti dve stranki, katerima je pri srci blaginja domovine in stolnega mesta, narodna in pravaška, sta se še pred volitvijo razcepili in se potezata sedaj za svoje kandidate z vso tisto brezozirnostjo, ki, žal, karakterizuje politične borbe na Hrvaškem.

Pri teh volitvah se ne gré zato, katera nasprotujočih si narodnih strank bode dobila večino v mestnem zastopu, ampak tu se gre sploh zato, bode-li v novem mestnem zastopu imela večino narodna ali madjaronska stranka, in zato so te volitve ne samo lokalnega, ampak političnega pomena.

Hrvaške prestolnice zastop ni bil vselej v narodnih rokah; ko sta banovala Levin Rauch in Ladislav Pejačević, imeli so v občinskem svetu večino vladni privrženci in na čelu mestni upravi stal je pristen madjaron. Da to ni bilo častno za Zagreb, čutili so dobro tudi obzoraši in pravaši in opustivši svoja politična nasprotstva, zložili sta se ti dve stranki, strmoglavili mestni zastop in volili županom dičnega dr. Amruša.

Narodna večina v mestnem zastopu je jako majhna; ako se odcepijo nekateri glasi, dobé madjaroni zopet oblast v roke. Narodna stranka združena je bila doslej v avtonomni klub. Tu so sedeli poleg obzorašev trdi pravaši in se posvetovali o občinskih rečeh pod predsedstvom dr. Bresztyenszkega, uzorno zmernega moža, katerega ni prištevati nobeni sedanjih strank. V tem klubu nastal je razpor; eminentna večina se je izrekla zato, da prevzame mesto, ako se uvede električna razsvetljava, to v lastno režijo, dočim so se nekateri pravaši temu protivili in ker ni obveljala njih volja, izstopili tudi iz kluba. Da to ni pravilno niti upravičeno, vé vsak razsoden človek. Ali pravaši niso bili ni s tem zadovoljni, začeli so nasprotovati večini, katere so bili sami člani in naposled jeli napadati tudi župana dr. Amruša na nedopusten način.

Ta povsem upravna zadeva je torej zakrivila,

da si pri današnjih volitvah nasprotujeta obe stranki. Nekateri odlični meščani skušali so sicer posredovati ali pravaši se niso hoteli udati, vzlic temu, da meščanstvo ni stavilo drugega pogoja, nego da naj pravaški mestni odborniki pristopijo znova avtonomnemu klubu. Pravaši pa niso hoteli niti tega, odklonili so vsak kompromis in vsled tega bode volilna borba tudi odločilna zato, je-li bode večina mestnega zbora narodna ali madjaronska, jeli bode župan Zagrebški neodvisen narodnjak ali vladno-madjaronski kimovec.

Meščanje obzoraši postavili so kot kandidate tri rodoljube, ki sicer niso politične kapacitete, zato pa odločni, neomahljivi in zavedni narodnjaki, kateri imado resno voljo koristiti mestu in mu ohraniti narodno upravo in narodnega načelnika. Pravaši pa kandidujejo trojico svojih odličnjakov, trojico političnih voditeljev, katere lotijo od obzorašev in avtonomnega kluba ne stvarna nasprotstva, nego politična načela in osebné antipatije, namreč duhovitega parlamentarca Folnegovića, izvrstnega pisatelja Kumičića in odličnega rodoljubnega duhovnika dr. Borošo. Kvalitativna vrednost teh mož je gotovo večja nego ona obzorašev, toda ti možje zaneali bodo politične prepire v mestni zbor, kjer je umestna samo ta politika, da bode večina odločno narodna. Ti možje bodo, ako zmagajo pri volitvi, nasprotovali dosedanji večini in tako pomagali madjaronski stranki, katera hoče na vsak način ovreči narodnega župana dr. Amruša in na njegovo mesto spraviti drugega vladni udanega moža — in zato želimo iskreno, da bi zmagali in madjaroni tudi formalno že združili ter so postavili kombinovano listo kandidatov, listo pravaško-madjaronsko.

Te vrstice nimajo namena kritikovati postopanja hrvaških strank. Obvestiti smo hoteli čitatelje svoje o pripravah, katere se se delale v Zagrebu za današnjo občinsko volitev in o načelih, za katera se tu gre. Odkritosrčnost našo ni nam šteti v zlo, kajti le-ta izvira iz ljubezni do naroda hrvaškega in njega domovine, opravičena pa je zato, ker smo neposredno interesovani, kako se razvijajo stvari na Hrvaškem, že z ozirom na skupno bodočnost, ki je

kardinalna točka našega programa. Nam je mila in draga vsaka na narodnem programu stoječa stranka, katera se zbira okolu zastave slovanske vzajemnosti.

Deželni zbor kranjski.

(IV. seja, dne 15. marca 1892. leta.)

(Dalje.)

Posl. Višnikar poroča v imenu finančnega odseka o ustanovitvi dveh stalnih učiteljskih mest na deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli na Grmu in o prošnji pristava Viljema Rohrmanna za povišanje plače in stalno nameščenje.

Finančni odsek je preverjen, da sedanje stanje, ko je samo vodja stalno nastavljen, drugi in tretji učitelj pa samo začasno, ni koristno zavodu, ki stane že toliko novcev. Ako se hoče imeti kaj stalnega in uzornega, treba je, da se tudi učitelji nastavijo stalno in da se njihovo delo plačuje primerno. Uyaževaje te razloge nasvetuje torej finančni odsek:

Visoki deželni zbor naj sklene:

I. Pri deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli na Grmu se stalno zistemizujeta mesti:

a) drugega učitelja (pristava) z letno plačo 900 gld., s 6 petletnicami po 50 gld. in prostim stanovanjem;

b) mesto tretjega učitelja z letno plačo 700 gld., s 6 petletnicami po 40 gld. in prostim stanovanjem.

II. Deželni odbor se pooblašča, da prepusti pristavu in tretjemu učitelju primeren kos vrta za zelenjavo ter dovoli pristavu tudi deputat po 1 liter mleka na dan.

III. Prošnja Viljema Rohrmanna za povišanje plače in stalno nameščenje se odstopi deželnemu odboru v rešitev.

Posl. Povše podpira predlog z vso odločnostjo, ker je zavod že veliko žrtev stal in je eminentne važnosti. Treba je torej podpirati to šolo. Uspešnega delovanja pa je pričakovati le tedaj, če ima učiteljsko osebo stalnost. Za drugega učitelja priporoča plačo 1000 gld., kakor jo dobiva prvi adjunkt povsod, ker ima mnogo posla tudi izven šole. Deputat mleka pa naj se izpusti, kmetijsko gospodarstvo naj bode popolnoma ločeno od šole.

LISTEK.

Tovarišici.

Črtica Maksima Belinskega. Poslovenil — n. (Dalje.)

Na desno videli so se beli zidovi malega dvorca, zrcalečega se ravno v odsojni gladini ribnikov. Proti modremu nebu se je dvigal dim kakor gost prah. Breze so spuščale svoje veje do zemlje...

Tu je hribček. Solnce je uprto vanj. Otročji slamniki so se zelo rumeneli na solncu, in otroci so tekali doli po strmini, kot živi cvetovi; njih glasovi so zveneli kakor piščalke in glasi kosa v grmovji.

Klopica je bila prazna, in ona se vsede nanjo. Došla je preje kot Zankevič.

Sedela je dolgo.

Iz daljave se je glasila godba. Gavrani so krokali brez prestanka, krožeči v zraku. Modrikasto velo se je razprostiralo po livadi, ki se je raztezala pred njo kakor zelen prt.

Naveličala se je čakati. Ustane in obide gostozarašeni, zanemarjeni park. Stezice so se vspelejale v brdo, sedaj se čudno vile, sedaj se križale

po obali ribnikov. Viši gori je bil vodometa, padajoč kot mavrica od briljanta, kateremu ost žari. Redke vrbe so gledale v temno vodo. Lastovice so poletavale po ozračji.

Pod njenimi nogami so zadonele medene plošče mosta.

Deklica se strese. Na jedenkrat jej pridejo čudne misli v glavo. Ta historični park jej je pozval v spomin sliko davnosti. In v senci dreves, na izdolbenih klopih, katerih zadnje noge so bile zabite v zemljo, videla je lepe pare v kaftanih in krinolinah.

Šla je mimo karusela, kjer so se po slabi godbi vrtili oguljeni konji in kočije. Krepak vojak se je, objemši z jedno roko zarudelo žensko in sladko se jej smejoč, vozil na okoli. Mladina je zavidno gledala vanj.

Na to se vrne na prejšnje mesto, strahu trepetajoča, da ne bo več našla Zankeviča, ki je lahko že prišel in odšel. Klopica je bila prazna.

Deklice se je polastil nekak strah. Nastajal je mrak. Bakreni oblaki so se razvlekli nad ohlajajočim se solncem. Niže so se v sijajno-zeleni azuri kopičili zlatemu runu podobni oblaki, mnogo nižje, za vejnato mrežo, so se temnili hišni

krovi. Črna debla oddaljenih dreves so se zdela rožnata. A na vsem je zamirala svetloba.

„Zakaj ne pride Zankevič? Kaj ga je zadržalo?“

Pozval jo je na ta kraj, smejal se je nevednosti uboge deklice, ki ni pojnila, čemu je tu trebalo Tavrijskega parka; tudi njegov pogled ji je bil toli zagoneten. Misli je zdaj to, zdaj ono.

Mej tem je prihajal na breg mlad človek v kratkem paletotu. Izpod mehkega klobuka so se mu po vratu vsipali predivnati lasje. Majhen obraz, kjer so se ljubeznivo vrstile neukrotljive oči, se je obračal na desno in levo.

Pride do deklice, vzdigne klobuk in reče skozi nos prisiljeno:

— Morda se varam, a morda tudi ne... Ste li Vi — Marta Sergejeva Golubova?

Deklica plaho nabere temne obrvice. Obotavljaje se odgovori:

— Da... A zakaj?... Čemu Vam to?... In hotela je ustati.

Toda on jo prime za roko in ji veli, naj se usede.

— Prihajam od Zankeviča, spregovori s smehom in se prične zavijati v plašč. (Dalje prih.)

Za službo tretjega učitelja predlaga, naj se odda le provizorično za jedno leto. Predlog je dovoljno podprt.

Poročevalec Višnikar izraža veselje, da ni ugovorov kakor druga leta. Predlogu g. Povšeta ne more pritrditi. Pristav bode zadovoljen, ako se vsprejme predlog finančnega odseka. Izreka se proti temu, da bi tretji učitelj bil še nadalje začasno nastavljen.

Dež. glavar Detela opozarja, da se je tretji učitelj odpovedal; vedno se je oddajala ta služba le provizorično.

Posl. Povše pravi, da je govoril brez ozira na osebe, da je plača tretjega učitelja dobra in se bode morda oglasilo več prosilcev.

Pri glasovanju odkloni se predlog Povšeta za plačo 1000 gld. in se vsprejmo nepremenjeni vsi predlogi finančnega odseka.

Posl. dr. Vošnjak poroča o prošnji dr. Petra Defranceschija, operacijskega gojenca na kirurški kliniki v Gradci, za podaljšanje ustanove za jedno leto.

Finančni odsek predlaga:

1.) Dr. P. Defranceschi-ju se dovoli operaterska ustanova tudi za l. 1893.

2.) Deželni odbor naj prosi vlado, da tudi ona dovoli užitek ustanove za medicinskega dr. Defranceschija za l. 1893. Predlog se vsprejme brez ugovora.

Posl. Višnikar poroča o prošnji odgonskega sprevodnika Ivana Schiffrerja v Ljubljani za umirovljenje.

Finančni odsek predlaga z ozirom na službovanje prosilca:

Janezu Schiffrerju, odgonskemu sprevodniku v Ljubljani, dovoljuje se mesto pokojnine miloščina in sicer polovica sedanjega službenine 360 gld., v znesku 180 gld. na leto. — Se vsprejme brez ugovora.

Posl. baron Schwegel poroča o računskem sklepu bolniškega zaklada za l. 1890. V daljšem ustnem poročilu poudarja, da imamo mnogo storiti, ker je Kranjska glede bolnic zaostala za drugimi deželami. Dalje navaja primerjevalne statistične date glede števila bolnikov in oskrbovalnih stroškov, ki so v družih deželah višji nego pri nas.

Finančni odsek predlaga:

Računski sklep za leto 1890 z 13 880 gld. 62½ kr. dohodkov in 67.146 gld. 83½ kr. stroškov vzame se na znanje in efektivni višji izdatek, ki se kaže proti proračunu in znaša 3748 gld. 30 kr., se naknadno odobri.

Posl. dr. Vošnjak omenja, da ima Kranjska res samo jedno deželno bolnico, da pa v družih deželah plačujemo velike vsote, ker se mnogo naših ljudi zdravi v bližnjih bolnicah v Trstu, Zagrebu in Brežicah. Te vsote treba je jemati tudi v poštev, ako se govori, koliko stori Kranjska za bolnike svoje. Plačalo se je za take bolnike 74 000 gld.

Posl. dr. Bleiweis prizna, da naša dežela res ni mej prvimi glede bolnic, na Štajerskem in Tirolskem na pr. je bolje. Mala mesta pri nas ne osnavljajo bolnic. Ogromni stroški bi se dali znižati, če bi imeli več hiralnic, kamor spada skoro polovica sedanjih bolnikov. Stroški v hiralnicah so tudi manjši. Drugi pripomoček, o katerem je govoril že tolikrat, je ta, da se uvede lastna režija. Čez 10 let utegnejo stroški postati tako ogromni, da jih ne bode mogoče več zmagovati. Zato naj se snujejo po deželi hiralnice.

Poročevalec baron Schwegel omenja, da je treba neke decentralizacije. V vnanjih bolnicah plačujemo primerno več. V take bolnice hodijo ljudje, ker so jim bližje nego Ljubljanska. Če bi bila bolnica na Krškem in v Vipavi, bi ljudje ne hodili, v Brežice ali Trst. Naval bolnikov v Ljubljani je res velik, za to treba pomoči.

Pri glasovanju se vzame na znanje računski sklep in se odobri. (Konec prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 16. marca.

Mladočeški volilni shodi.

Te dni bilo je mnogo mladočeških volilnih shodov, na katerih se je razpravljalo o usodi punkcij in o postopanju staročeške stranke. Dr. Kaizl govoril je pred svojimi volilci v Smihovu in poročal o delovanju mladočeških državnih poslancev, končno pa tudi rekel nekoliko besed o spravi, da bi mogli Čehi, ako se zedinijo, strmoglaviti vlado in jo pri-

siliti, da bi pripoznala češko državna pravo in ustregla češkim tirjavam. Glede Vašatyja govorov o unanji politiki izrekel se je dr. Kaizl zelo neugodno.

Regulacija valute.

Vsa javna pozornost je obrnjena na regulacijo valute in na izpovedi sklicane ankete članov. Tisti listi pa, ki so v tem težkem uprašnju najbolj poučeni, ne črhnejo niti besedice o diametralno nasprotnih si interesih avstrijskih in ogerskih, katere bomo pri regulaciji močno čutili, kajti Ogerska tira po posebnem načrtu cene deviz kar najbolj mogoče kvišku, da bode ažij na zlato pri ustavitvi aktualne relacije kolikor mogoče visok. Vse kaže, da bi Avstrija pri regulaciji izhajala le tedaj dobro, ako bi se gledé valute povsem ločila od Ogerske.

Ogerska adresna debata.

Dve leti, odkar je ostavil palačo ministerskega predsedstva, sedel je Tisza Kalman pozabljen in zapuščen v narodni zbornici, a tisti, kateri so ga pahnili raz vzvišeni sedež, slavili so ga sedaj na vso moč. Te dni pa je stopil Tisza zopet na plan in govor njegov vzbudil je veliko senzacijo ne samo na Ogerskem nego tudi v tostranski polovici države naše. Tisza zagovarjal je narodno liberalno stranko in nje politiko tako, kakor umé jedini on na Ogerskem in — s tem morda rešil sedanjo vlado, vsaj za nekaj mesecev.

Vnanje države.

Italijanska zbornica.

Včeraj smo poročali, da se vrši debata o državnem proračunu za vlado še dosti ugodno; sedaj pa se je situacija močno izpremenila in sicer na slabo stran. Poslanec Sidney-Sonnino dokazal je namreč, da je vladni proračun sestavljen vedoma nepravilno, ker deficit ne bo znašal samo 19 ali 20 milijonov frankov, ampak prav za prav 65 milijonov, ker so nekateri izdatki mnogo pre nizko nastavljeni. — Sidney-Sonnino je v časih kot izborni strokovnjak in poznavalec vseh proračunskih tajnostij, in ker po svojih načelih ni opozicionalec, vzbudil je njegov govor splošen strah.

Francoski dinamitardi.

Francoska policija se doslej zama trudi priti na sled zločincem, ki so vrgli z dinamitom nabasane bombe na boulevardu Saint-Germain in v vojašnici garde républicaine. Mnogi delodajalci dobivajo pretilna pisma. Vodja socialistov Ferroul izdal je oklic na delavce, naj se organizujejo za občinske volitve in naj napno vse svoje moči, da si priboré vseh 36.000 odborških mest. Smoter, katerega je najprej doseči, je osemurni delavnik. Socialist Lamendin, voljen za poslanca, rekel je neki deputaciji: Dinamitna patrona je glasovnica socialistov.

Welfsko-pruska sprava.

Pismo, katero je pisal vojvoda Cumberlandski nemškemu cesarju, da dobi konfirsovano svoje premoženje, je že objavljeno in takisto postal je tudi že pravomočen ukaz cesarjev, da je vojvodi Cumberlandskemu izplačati, kar mu gre. Zanimivo je to, da je vojvoda Cumberlandski v svojem pismu samo obljubil in se zavezal, da ne bo ničesar storil, kar bi bilo naperjeno proti sedanjim razmeram na Nemškem, da se pa nikjer ni izrecno odpovedal pravicam svojim do krone hanoveranske, baje zato, ker je očetu svojemu slovesno obljubil, da tega nikdar storil ne bode. Vsakako bode pa ta neposredna odpoved kaj ugodno uplivala na welfske privržence in sicer v pruskem zmislu.

Iz mestnega zbora Ljubljanskega.

V Ljubljani, dne 15. marca.

Predseduje župan g. Grasselli, navzočnih je 23 mestnih odbornikov.

Za overovatelja zapisnika današnje seje imenuje župan mestna odb. Dolenca in Gogolo.

Župan naznani, da je deželno predsedstvo javilo, da je cesar potrdil zakon kranjskega deželnega zbora, s katerim se izločijo Turnski grad (Tivoli) in nekatere druge parcele od občine Spodnja Šiška in se priklapijo Ljubljanskemu mestu. (Dobro! Dobro!) Dotične parcele se bodo, ker je že dolgo let, kar je bil zakon sklenjen, izmerile po današnjem stanju katastra. V deželnem zakoniku bil je priobčen dotični zakon dne 29. februarja t. l., torej stopi v jutrajšnjim dnem (16. marca) dejanski v veljavo in spadata od tega dne Tivoli in vse druge parcele pod mesto Ljubljano. Dejanske obravnave mej okrajnim glavarstvom ljubljanske okolice in mestno upravo se že vrše in ko se doženo, predložil jih bode župan mestnemu zboru.

Kraljevo mesto Praga doposlala je proračun za l. 1892.

Podžupan V. Petričič stavi v imenu finančnega odseka nujni predlog, da, ker ni dobil zakon, sklenjen v deželnem zboru kranjskem, da sme mesto Ljubljansko najeti posojila 500.000 gld., Najvišjega potrjenja, sme staviti o tej zadevi takoj drugi predlog. (Nujnost se soglasno pripozna.) Podžupan Petričič utemeljuje v imenu finančnega odseka svoj predlog, pove, da je došel od deželne vlade dne 6. t. m. dopis, v katerem se naznanja, da zakon o novem posojilu ni potrjen, in sicer zategadelj ne, ker se je z novim posojilom nameravalo pokriti

troške gradnje vodovoda, kar se je pa že zgodilo iz loterijskega posojila, ker se drugače ne navede nikaka druga investicija, za katero bi bilo porabiti novo posojilo, in ker se tudi ni navedlo, s čim garantuje mesto to posojilo, ko so mestni dohodki že zastavljeni. Poročevalec Petričič pravi, da je mestu Ljubljanskemu novo posojilo vsekakor potrebno, kajti za Dolenjski železnici bode plačati prisosa za akcije 55.000 gld., za novo deželno bolnico 66.000 gld., za osuševalna dela na Ljubljanskem barji 140 tisoč goldinarjev, za novi železni prejš mesarski most 100.000 gld., za odkup vojaškega oskrbovališča in vojaške bolnice 180.000 gld., skupaj nad 500 tisoč goldinarjev. Za plačevanje obresti in amortizacijo glavnice 500.000 gld. ne bode treba uvesti nobenih novih doklad, nego se bode izhajalo z rednimi dohodki mestne občine. Preostanki rednih mestnih dohodkov zadnja tri leta iznašajo povprečno vsako leto 56.500 gld., polovica tega zadosti, da se plačajo novega posojila obresti in amortizacijska kvota poleg tega pa naj se še zastavijo Jalenova in Galetova hiša in novo ljudsko šolsko poslopje na starem živinskem trgu. V tem zmislu stavi podžupan Petričič svoje predloge.

Mestni odb. Kunc misli, da so svote za osuševanje barja, za mesarski most, in za nakup vojaškega oskrbovališča in bolnice jako velike, a prav verjetno je, da preteče 4 ali tudi 5 let, da se ne bodo potrebovale te svote, ker ne bode mogoče izvršiti dotične gradnje, ali pa ne bode moč kupiti omenjenih posestev. Čemu je torej treba vzeti več denarja na posodo kakor se ga potrebuje.

Mestni odb. Hribar odgovarja predgovorniku, da je 500.000 gld. maksimum svote, katero more mesto vzeti na posodo. Da se ne bodo nekatere stavbe precej izvršile, oziroma da se bodo posestva prej kupila, je istinito, saj pa ni rečeno, da se mora vsa svota vzeti nakrat na posodo, vzelo se bode toliko, kolikor se potrebuje, potrebovalo pa se bode v kratkem času mnogo.

Zbor preide k glasovanju. Župan kostatuje kvalifikovano večino in opozori, da morata za predloge glasovati dve tretjini odbornikov kralifikovane večine.

Prvi predlog, da se najame v pokritje prej navedenih investicij posojilo 500.000 gld., se soglasno vsprejme.

K drugemu predlogu, naj se o pokritje obresti in amortizacije za posojilo zastavijo vsakoletni preostanki 56 500 gld., oglaš se mestni odbornik Hribar in pravi, da se od te svote po sklepu plačuje vsako leto 7000 gld. loterijskemu zakladu za posojila mesta, torej ostane ordinarija v znesku 49.000 gld. Ta svota zadosti, da se razven obresti in amortizacije posojila 500 000 gld. tudi še pokrijejo izredne potrebeščine.

Govornik nasvetuje, naj se da le ljudska šola na starem živinskem sejmišču v zastavo, ne pa družih poslopij, katera je navel poročevalec finančnega odseka. Pri glasovanju vsprejme se finančnega odseka nasvet s popravkom mestnega odbornika Hribarja z vsemi proti jednim glasom.

(Konec prih.)

„Matica Slovenska“.

XCI. odborova seja, v sredo 9. marca 1891.

Navzočni: Gg.: Marn J. (predsednik); Bartel A., dr. Dolenc H., Grasselli P., dr. Jarc A., Koblar A., Kržič A., dr. Lampe Fr., Levec Fr., Pleteršnik M., dr. Požar L., Rutar S., Senekovič A., dr. Starč J., Stegnar Fr., Šubic J., [dr. Tavčar I., Tomšič I., Wiesthaler Fr., Zupančič A. in Zupančič V. (odborniki), Lah E. (zapisnikar). — Skupaj 23.

Zapisnik o 90. odborovi seji, ki sta ga pregledala profesorja Bartel in Rutar, katera bosta overovatelja tudi današnjemu, odobri se brez ugovora.

Na ogled je zapisnik o seji gospodarskega in pa književnega odseka, ki sta se zbrala v posveto-vanje 20. januarja in 5. marca.

Predsednik pové, da so mu došla nekatere voščila Matičarjev o knjigah lanskih in letošnjih ter posebej omeni zahvalo slikarja Romana Fekonje, čegar Miklošičevo sliko je po društvenem posredovanji kupil deželni odbor za muzej.

Na znanje se vzame poročilo gospodarskega odseka o spremembah pri hišnih strankah in pa o računih zadnje dobe. Gospodarski odsek se nadalje pooblasti ukreniti potrebno glede točnejše postrežbe v hiši.

Glede letošnjih društvenih knjig se zjedini odbor za sledeči sklep: „Matica“ izda letos troje društvenih knjig in sicer: 1.) Letopis „Maticе Slovenske“ za leto 1892. Urednik prof. A. Bartel. Oblika in sestava kot doslej običajna. Knjiga izide v „Narodni Tiskarni“. — 2. Goriška; sestavi prof. S. Rutar. Knjiga izide pri Milicu. — 3. „Z ognjem in mečem“, povest; prevel iz poljščine po Sienkiewiczu M. M. — I. in II. del. — Knjiga izide z ilustracijami v sloveči tiskarni F. Simáčkovi v Pragi v obliki češkega prevoda. Odbor si je v svesti, da bode ta knjiga krasno opravljena Matičarjem jako po godu. — Prvi dve knjigi se bosta tiskali v 2500, zadnja pa v 2700 iztisih. — Obseg vseh treh knjig je preračunjen na 55 tiskovnih pól.

Kot založno knjigo izda „Matica“ letos prof. Bezenšekovo „Slovensko stenografijo“ v II. natisu. Rokopis je že gotov in se nahaja sedaj v rokah presojevalcev v Pragi. Knjiga, ki ima po-

stati šolska za pouk v stenografiji na srednjih šolah, izide pri Albrechtu v Zagrebu, kot I. natis in bo obsegala 6—7 tiskovnih pól.

Priradpisar rastlinstva Pokorny Tuškovega „Matica“ ne bo v tretjič zalagala in izdajala, ker ne prepuščajo tega gnutne razmere društva. Predstojništva šolska hočejo pogoditi se z drugim založnikom, ki naj bi knjigo izdal morebiti z deželno podporo.

Odbor sklene, da je zamudne člane, ki se z udušno oglašajo vkiub opominom šele potem, ko so društvene knjige že razposlane, glede knjig napotiti na knjigotrdice. Le kdor redno plačuje v prvi polovici vsakega leta, ima knjige dotičnega leta zagotovljene. (§ 3. dr. pravil.) Poverjeniki ne morejo pozivati vsakega posebej; torej naj društveniki sami jim pošiljajo svojo letnino še o pravem času.

Na podlagi razpisa častnega darila iz Jurčič-Tomšičeve ustanove za literarne namene je odbor prejel povest pod naslovom „Dudka“. Zaslišavši oceno prenojevalcev je pa predsedništvo povest vrnilo, ker ni ustrezala zahtevam. — Druga povest „Mešetar“, katero je odbor lani vrnil pisatelju, da jo nekoliko preosnuje in popravi, se doslej „Matici“ ni še predložila.

Nove poverjenike sta dobila Črni Vrh in Št. Lenart v Slov. Goricah. Izpraznjeni sta poverjeništvu Trebanjsko in Konjiško, vsled smrti dekanov-poverjenikov: Freliha in Mikuša.

Več društev in pa posameznikov je prosilo tudi v zadnji dobi založnih knjig. Predsedništvo je reševalo dotične prošnje po običajnem od odbora potrjenem načrtu ter ustrezalo prošnjikom le ako so bili društveniki. Došlo je „Matici“ za podarjene knjige tudi več zahvalnih pisem.

Russelova knjigotrdica v Münstru si je izprosila za svoj katalog več pojasnil o „Matičnih“ društvenih knjigah. Njeni prošnji se je ustreglo.

„Matična“ knjižnica je narasla v zadnji dobi za 98 knjig, zvezkov in časopisov ter prejela njih 31 kot darilo, 67 pa v zameno od društev, s katerimi je v zvezi. Po jeziku jih je bilo največ slovenskih, ruskih in čeških.

Vsled smrti je zgubilo društvo v zadnjem času 5 ustanovnikov.

Za lani je plačalo 1747 letnikov, za letos doslej 359. Od zadnje seje (25. nov. 1891) jih je pristopilo društvu vnovič 29, in sicer 1 kot ustanovnik (izmed letnikov), 28 pa letnikov.

A. Kot ustanovnik: Koblar Anton, kurat v pris. delavnici in dež. arhivar v Ljubljani.

B. Kot letniki: Babnik Ivan, trg. poslovođa v Ljubljani. Bralno društvo pri Devici Mariji v Polji. Bralno društvo pri Kapeli. Čitalnica národna v Starem Trgu pri Loži. Dolinar Josip, učitelj v Mavčičah. Goršič Franc, orglj. mojster in posestnik v Ljubljani. Habat Josip, bogoslovec v Gorici. Hotevar Ivan, not. kandidat v Krškem. Hraber Ljubomir, sod. pom. uradnik v Podgradu. Jagodic Franc, c. kr. avskultant. Jeglič Josip, trgovec in posestnik v Ljubljani. Knez Ivan, veletržec, posestnik in obč. svetovalec v Ljubljani. K. J. B., dijak v Novem Mestu. Mazi Franc, trg. pomočnik v Brezicah. Miklavčič Zalika, c. kr. poštarica v Sv. Križi pri Litiji. Moos Julija, m. š. voditeljica v Ljubljani. Pavlin Leopold, učitelj-voditelj v Gabrji pri Ajdovščini. Payer Anton, administrator na Koprivniku. Petsche Franc, trgovec in posestnik v Starem Trgu pri Loži. Skaberne Avgust, trgovec in posestnik v Ljubljani. S. A., dijak v Tratu. Šola I. mestna petrazredna v Ljubljani. Šušteršič o. Deodat, frančiškan v Pazinu. Terdina Franc, m. vodov. knjigovodja v Ljubljani. Traven Josip, učitelj v Naklem. Velkovrh Ivan, tovarnar, posestnik in obč. svetovalec v Ljubljani. Veršec Maks, gl. zast. zav. „Fonciere“ v Ljubljani. Žagar Ivan, c. in kr. stotnik v Ljubljani.

Domače stvari.

— (Deželni zbor kranjski) ima svojo V. sejo jutri zjutraj ob 10. uri. Na dnevnem redu so poročila raznih odsekov o računskih sklepih in proračunih, uravnava potoka Mirna, volitev namestnika v deželnem odboru iz vrste velikih posestnikov, rešitev raznih prošenj itd.

— (Poslanec Šuklje) zbolel je v Novem mestu na hripi.

— (Osobne vesti.) G. J. Schubitz, davkar v Radovljici, dobil je ob priliki upokojenja zlati križec s krono za zasluge.

— (Slovensko gledališče.) V soboto dne 19. t. m. ima naš priljubljeni operni pevec in režiser opere, g. Fran Bučar, svojo beneficijo. Beneficiant izbral si je Verdijevo opero „Trubadurja“, in to vse one prizore, ki so se peli zadnjič ter je še dodal 3. dejanja tretji prizor Manrica in Leonore. Poleg te opere nastopil bode g. Fr. Bučar v Maillartovi operi: „Puščavnikov zvonček“ (Les dragons de Villars), in se bode pel prvi in drugi prizor II. dejanja. „Trubadur“ se bode pel v hrvaškem, „Puščavnikov zvonček“ pa v češkem jeziku. Razven beneficijanta sodelujejo gospa M. Gerbičeva, gospica L. Daneševa, g. A. Štamcar in moški zbor „Dramatičnega društva“. Ta operna predstava

podala nam bode zopet izreden užitek in nas posebno veseli, da si je g. Fran Bučar izbral toli krasne odlomke, ker je s tem izvestno ustregel vsemu občinstvu. Poupraševanje po ustopnicah je toliko, da bode gledališče spet do zadnjega prostora polno. In to je naravno. Že lansko leto, ko je gosp. Bučar prišel v Ljubljano, zavladovalo je v naših krogih iskreno veselje, da smo dobili izbornega mladega opernega pevca, o katerem smo bili uverjeni, da bode v veliko korist naši operi. Kakor je gosp. Bučar v Pragi nastopil z jako lepim uspehom, tako je tudi pri nas upravičil naše nade, kar pa se bode pokazalo še bolj tedaj, ko bode „Dramatično društvo“ v večji meri gojilo opero, nego je to moglo do zdaj. In ker je ravno g. Bučar pokazal s svojim dozdanjim idealnim delovanjem, da mu je k srcu priraslo naše slovensko gledališče, pričakovati smemo tudi mi in z nami vsi prijatelji slovenske Talije, da ga počasti občinstvo z iskrenimi simpatijami.

— (Umrli) je včeraj dopoldne ob 1/2 10. uri starosta Ljubljanskih tiskarjev g. Matija Kaderžavek v 82. letu dōbe svoje. Rojen je bil dne 10. februarja 1811 v graščini Lounovici pri Pragi. Leta 1825 ustopil je kot učenec v knjigotiskarno Jovana Spurnýja v Pragi. Oproščen, podal se je na tuje in delal čez leto v Lincu in Celovcu; 30. avgusta l. 1832 ustopil je v Ljubljani v tiskarno Josipa Blaznika, kjer je posloval neprestano do leta 1885. Pokojnik praznoval je petdesetletnico svojega delovanja 1875. leta in svojo zlato poroko januarja meseca 1892. leta. Pogreb bode jutri ob 3. uri popoldne. Blag mu spomin!

— (Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine Ljubljanske) od 6. do 12. marca 1892 kaže, da je bilo 18 novorojencev (= 30.5 ‰), umrlih 31 (= 52.1 ‰), mej njimi 1 za vrtico (davico), 12 za jetiko, 18 za različnimi boleznimi. Mej umrlimi je bilo 7 tujecev (= 25.8 ‰), iz zavodov 7 (= 25.8 ‰). Za infekcijskimi boleznimi so zboleli: za otročico 2, za ošpicami 1, za vrtico 1, za hripa 8 oseb.

— (Znana Kneippova knjiga) „Volks-gesundheitslehre“, katero izdaja knjigarna Köseljeva v Kemptenu v zvezkih po 60 vinarjev, dobiva se v knjigarni J. Giontinija v Ljubljani. Prijatelj Kneippove zdravilne metode bode gotovo dobro došla, ker v njej najdejo vse, kar jih utegne zanimati. Knjiga ima tudi več podob, ki pojasnjujejo tekst. Nove predelane izdaje izšlo je prvih 6 zvezkov.

— (Od Save) ob južni železnici se nam piše: Imeli smo že najlepše dneve, zdaj nas pa tepe sneg. Po hribih na okolo zapal je za cel meter visoko. Tudi ni brez nesreč. — V nedeljo vračala se je 18letna posestnikova hči Drčarjeva iz Kožice, vasi St. Jurske župe, po desnem bregu Savinem domov. Kar pridrvi s strmice doli ogromen plaz, jo podere ter zahiti v deročo reko, kjer je revica našla prerano smrt. Do danes še niso dobili trupla vkljuba marljivemu iskanju. — Danes popoldan pa je prilomastilo skalovja na železnico mej Zagorjem in Savo ter poškodovalo oba tira. Vender se je v dveh urah popravila proga, da se ni motil obrat in da se niso zamujali vlaki.

— (Društvo za oplešanje trga v Cerknici) imelo je preteklo nedeljo svoj občni zbor. Članov je samo 22, a navzlic temu storilo se je v preteklem letu mnogo. Nasadilo se je na cesti proti Rakeku 172 lip in na cesti proti Dolenji vasi 30 hrušč. Stroškov je bilo 144 gld. V priznanje bil je doseđanji odbor zopet izvoljen.

• — (Posojilnica v Radovljici) ima svoj redni občni zbor v nedeljo 27. marca 1892. ob 3. uri popoldne v restavraciji gospoda M. Klinarja s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo ravnateljstva. 2. Poročilo nadzorstva. 3. Volitev ravnateljstva. 4. Volitev nadzorstva. 5. Posamezni nasveti. V prvem svojem upravnem letu, za čas od 1. julija do 31. dec. 1891., imela je posojilnica 73.459 gld. prometa. Uložilo se je od 75 strank 23.321 gld. ter izplačalo 4550 gld., tako da je stanje hranilnih ulog koncem leta 1891. znašalo s kapitalizovanimi obrestmi 18.920 gld. 95 kr. Posodilo se je 55 strankam 18.829 gld. 50 kr.; po odbitku vrnjenega zneska 2200 gld. je bilo stanje posojil koncem leta 1891. 16.629 gld. 50 kr. Rezervni zaklad znaša 110 gld.

— (Slovensko gibanje na Koroškem.) Včerašnji „Agrar Tagblatt“ ima prav dobro pisan uvodni članek, v katerem govori za nas simpa-

tično sicer pa ostro o čudnem postopanju avstrijskih državnikov proti slovenskemu gibanju v nekdanjo čisto slovenski, zdaj pa že zelo ponemčeni Koroški.

— (Iz Celovca) se poroča, da je tam nastalo popolnoma južno in deževno vreme.

— (Nj. V. cesarica Elizabeta) odpeljala se je včeraj zjutraj na jahti „Miramar“ na otok Krk, kjer ima, kakor znano, svojo krasno vilo. Bivala bode tam dva meseca.

— (Tržaški mestni zbor) sklenil je v včerašnji seji, da ne pošlje nobenega odposlanca v enketo, katero je odredilo namestništvo, da se posvetuje o peticiji zaradi ustanovitve slovenske ljudske šole v Trstu. Razven slovenskih poslancev glasovali so vsi italijanski poslanci za ta predlog, kar je seveda galerija vsprejela z burnim aplavzom. Italijani so zopet jedenkrat pokazali svojo pravico-ljubnost in politično strast, ki jim pa ne bode pomagala prav nič, če bodo Slovenci odločni in vztrajni, kakor se nadajamo.

— („Rojansko posojilno in konsumno društvo“) v okolici Tržaški je zavod, ki obeta postati važen faktor za slovenski živelj v Trstu in v okolici. V zadnjem občnem zboru bil je voljen predsednikom g. Just Piščanec. Odbor se je potem v prvi svoji seji konstituiral tako-le: podpredsednik g. Jos. Ferluga, 1. tajnik g. Drag. Martelanc, 2. tajnik g. Ant. Bremic in Andr. Škabar, namestnika gg. Iv. Gerdol in Ant. Škabar. Novi odbor bode imel mnogo dela, a tudi častno nalogo, katere srečna izvršitev bode mnogo koristi donasala slovenskemu narodu v Tržaški okolici.

— (Občinske volitve v Zagrebu) začele so se danes. Borba bode huda, ker od izida današnje volitve v III. razredu je odvisno bodoče razmerje strank.

— („Amerikanski Slovenec“.) Kakor nam poroča naš g. sotrudnik in prijatelj lista iz Littel-Fallsa v Ameriki, bode „Amerikanski Slovenec“ začel izhajati zopet te dni in to na solidni podlagi. Urednik mu bode g. Buh. Dobivali ga bodo vsi stari naročniki in nadejati se je, da mu priskoči mnogo novih, da bode mogel uspešno buditi v daljnem novem svetu živeče Slovence. Radostno pozdravljamo to vest in smo preverjeni, da je zdaj podjetje v taci rokah, da se ni bati novega iznedadenja, kakor je bila vest o brzem prestanku prve izdaje tega lista. Na Slovencih je, da ga vzdržijo častno.

Jutri „Jour-fixe“.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Beligrad 15. marca. Milan namerava baje ustopiti v francosko ali pa v rusko vojsko.

Peterburg 15. marca. Dva severnoameriška parobroda pripeljala sta žitna darila za stradajoče.

Peterburg 15. marca. Tvrdka J. C. Günzburg, jedna prvih bank, ustavila je plačevanja.

Berolin 15. marca. Cesar Viljelm zaslíhal poročilo načelnika vojaškega kabineta, a ne sme še iz sobe.

Dunaj 16. marca. Morilec služabnic Schneider bode obešen jutri zjutraj.

Razne vesti.

* (Odlikovanje.) Gospa Roza Holub, soproga slavnega afriškega potovalca, dobila je od cesarja zlati križec s krono za zasluge v priznanje pogumnosti, katero je pokazala pri zadnjem potovanji svojega soproga, katerega je spremljala.

* (Aleksander Dumas,) slavni francoski pisatelj, prodal bode svojo palačo v Avenue de Villieres v Parizu in se podal na svojo graščino v Marly-le-Rois, kjer hoče živeti v popolnem pokoji. Prodaja njegovih zanimivih zbirk se bode pričela dne 9. maja.

* (Morilca služabnič.) Schneider in žena njegova, obsojena sta bila na smrt na vešalah. Cesar je pomilostil ženo Schneiderjevo in kasacijski dvor jo je obsodil na dosmrtno ječo. Obsodba Schneiderja je potrjena in ga bodo te dni obesili.

* (Lakota v Trenčinskem komitatu) je precej razširjena. Nadžupan grof Zichy podal se je v Budimpešto, da obvesti vlado. Potem bode potoval po posamičnih občinah, da se sam prepriča o pomanjkanju. V Požunu razdelilo se je 2000 gld. mej tamošnje potrebe.

* (Petnajst kmetov utonilo je) v Belgiji, ko so hoteli čez zmrznjeno reko Semois. Led se je udrl pod njimi in vsi so našli smrt v vodi.

Lasstina in tisk „Národne Tiskarne“.